

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Directorivm Inqvisitorvm F. Nicolai Eymerici Ordinis Prædicatorum

Nicolaus <Eymericus>

Venetiis, 1607

Quaestio 32. An Inquisitor cogere possit ciuitatum rectores ad iurandum
de defendenda Ecclesia co[n]tra haereticos.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13589

reticos, aut de heresi suspectos, vt summus Pontifex consularum, cuius arbitrio, et modo ab eo prescripro aduersus eos procedatur.

Prima conclusio nullā hēc difficultatem: nā si possumt inquisit. agere contra exēptos, vt docuit paulo antea q. 28. multo magis. pcedēt in eos, qui nominatim nō sūt exēpti. adde Carrer. tract. de her. nu. 85. vers. it ē pōt procedere contra quascunq; personas.

Quantum ad secundā assersionem spectat, cā tenet etiam Ioan. And. in c. inquisitores. de her. li. 6. quem sequitur v. idem Geminian. vers. quaro an indistincte. & Philippus Francus circa fin. ca. vers.

Quando non debeat Inquisitor contra laicos procedere.

Et dicit hic Ioan. Andr. & horum sententia vera quidem, & prudentia plena talis est. Prædictū ca. Inquisitores. de heretic. lib. 6. quo prohibentur Inquisitores procedere contra Episcopos, prohibere ēt ne procedant contra laicos: inconstituto Romano Pontifice, quotiens, vel magna sunt persone, & dignitate conspicue: vel tanta est hæreticorum multitudo, vt si contra illos procederetur, aut ingens periculum, aut grauis populi turbatio proventura crederetur.

Non tamen intelligas eadem rōne vtrūque prohiberi: nam ob prerogatiuā Episcop. dignitatis, Inquisitores in Episcopos non inquirunt: sed in viros potentes, & illustres, ideō non inquirunt, ne ob id scandalum oriatur, non quōd in hoc casu aliquid nobilitati derogetur, quæ propter heresim amittitur. Adde Smancam de cathol. instit. tit. 23. num. 8.

Quos appellet auctor viros regales.

Viros aut regales vocat hic Emericus, vel Regulos, quales sunt Duces, Marchiones, & similes: vel eos, qui Regib. adstant, vt consiliarios, & senatores: vel denique potentes Barones cuiuslibet ciuitatis, qui regali luxu viuunt, & opib. abundāt, quos velut patronos multi tum nobiles, tum plebei sequuntur in omnibus ferme ciuitatibus: vel denique intellegi pōt per viros regales ciuitatum magistratus, vt Gubernatores, Potestates, Consules, & similes: in hos enim, si publicē vellent inquisitores aduertere, facile impediretur, præsertim in locis suspectis, & vbi inquisitores sūt pauperes, & imbelles.

Abundantia hæreticorum multitudine, quid facere debeat inquisitor.

Illud postremo monebo, vt quando ob multitudinē hæreticōrum inquisitor non pōt procedere, tunc hæretici suscipiunt incrementū, et fideles corrumpuntur, inquisitores in publicū prodire debent, et audacter verbū Dei predicare: quāuis intelligant graue sibi periculū imminere, vt nutantes in fide cōfirmēt; quo casu necessaria est inquis. theologice cognitio.

QVÆSTIO XXXII.

An Inquisitor cogere possit ciuitatū rectores ad iurandum de defendenda Ecclesia contra hæreticos.

Ricesima secunda quæstio est: Vtrū Inquisitor possit, & debeat in speciali procedere contra Comites, Barones, Potestates, Capitaneos, Balliuos, ac ciuitatum, & locorum Consules, & Rectores, quatenus iurent coram eo de

defendenda Ecclesia contra hæreticā prauitatē. Respondemus, quōd iuxta c. Ad abolendam, §. statuumus. de hæret. & in c. Vt officium. §. statuumus. de hæret. lib. 6. omnes prædicti tenentur ad requisitionem episcoporum, vel inquisitorū, iurare Ecclesiam defendere contra hæreticos fideliter, & efficaciter, bona fide iuxta posse, & officium suum: & obseruare, & obseruari facere toto tēpore sui regiminis, in terris suo regimini, seu iurisdictioni subiectis, constitutiones contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorum, ipsorum filios, & nepotes, à sede Apostolica promulgatas, ac etiam approbatas. Quōd si iurare noluerint, debet inquisitor procedere contra eos, secundum tenorem illorū capitulorum, & ad pœnas ibi contentas in capit. alleg. Ad abolendam. vbi dicitur sic: Statuimus in super, vt Comites, Barones, Rectores, & Consules ciuitatum, & aliorum locorum iuxta commonitionem Episcoporum, præstato corporaliter iuramento promittant, quōd fideliter, & efficaciter, cum ab eis fuerint requisiti, ecclesiam contra hæreticos, & eorum complices adiuuabunt bona fide, iuxta officium, & posse suum. Si vero id obseruare noluerint, honore, quem obtinent, spoliuntur: & ad alios nullatenus assumantur: eis nihilominus excommunicatione ligandis, & terris ipsorum interdicto ecclesia supponendis. Ciuitas autem, quæ his institutis duxerit resistentem, vel contra commonitionem Episcopi punire neglexerit resistentes, aliarum careat commercio ciuitatum, & episcopali se nouerit dignitate priuandam.

In c. v. officij. §. statuimus. dicitur ita: Statuimus in super, vt Pōtas, Capitaneus, seu Rectores, vel cōsules, seu quicunq; alij, qui ciuitati præsit, vel loco alteri ad præsens, aut præerunt in futurum, ad requisitionē dicæcesanorum, vel Vicariorum suorū, seu Inquisitorum hæreticæ prauitatis iurent præfate attendere intolabiliter, et obseruare, ac facere à suis subditis obseruari toto tēpore sui regiminis, in terris suæ iurisdictioni, regiminiue subiectis, constitutiones cōtra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defensores eorū, ipsorūque filios, & nepotes à sede Apost. promulgatas, ac etiam approbatas: quas qui iurare noluerint, & seruare, vt infamis, & tanquam hæreticorum fautor, ac de fide suspectus officio, & honore sui regiminis spoliatur: nec vltorius Potestas, capitaneus, consul, vel rector habeatur in aliquo aut de cetero in aliquam dignitatem, vel officij publicum vltius assumatur: et quæ vt Potestas, balliuus, consul, vel rector fecerit, nullam obtineant firmitatem.

COMMENT. LXXXI.

DE compellendis ciuitatum magistratibus ad præstandum hoc iuramentum de defendenda Ecclesia ab heretica prauitate, et custodiendis legibus in hæreticos laicos, copiose egit Emericus supra initio tertiæ partis, nu. 9. & sequent. quo etiam loco nos ea abunde tradidimus, quæ ad hanc quæstionem illustrandam spectant. adde Simancam de cath. instit.

habet. tit. 17. nu. 8. & 9. & copiose Repert. inquis. verbo iuramentum. & Campegi apud Zanch. c. 31. ex quib. accipies quæ hanc quæst. & seq. illustrabunt.

QUESTIO XXXIII.

De iuramento à Dominis temporalibus præstando in initio officij de extirpandis hæreticis.

Ricesima tertia quæstio est: Vtrū inquisitor debeat cōpellere, seu monere dominos temporales, perpetuam, vel temporalem iurisdictionē habentes, quatenus in eorum nouitate antiquā eorū officium exequantur, intrent corā inquisitore hæreticos per Ecclesiā denotatos pro viribus à suis terminis extirpare?

Respondemus, q̄ sic: iuxta c. Execramus itaq; de hæret. §. moneantur. vbi dicitur sic: Moneantur aut, & inducantur, & (si necesse fuerit) per censuram Ecclesiast. compellantur sæculares potestates, quibuscunq; fungantur officijs, vt sicut reputari cupiunt, & haberi fideles, ita pro defensione fidei præstent publicè iuramentū, q̄ de teris suæ iurisdictioni subiectis, vniuersos hæreticos ab Ecclesia denotatos, bona fide pro viribus extirpare studebunt: ita q̄ amodo quandocunq; quis fuerit in potestatem, siue perpetuam, siue temporalem assumptus, hoc teneatur capitulum iuramento firmare. hæc ibi. & non solum in sua nouitate, immo semper, vt patet in c. Ad abolendam, §. statumimus, de hæret. & c. Vt officium, §. statumimus, de hæret. lib. 6. & patet expressè supra parte ista tertia, q. 32. proxima.

COMMENT. LXXXII.

DE hoc iuramento præstando, ac de eius formula copiose actum est supra cum Eymérico in principio huius partis, num. 9. & seq. Interest aut secularium magistratuum, & principum non modo requisitos, sed et spontaneos hoc iuramentum præstare, et heret. debellare, cū facile corrumpant principatus, & regna, in quib. hæretici impune permittuntur habitare. equidē multa in hanc sententiā conferri poterant, quæ gratia breuitatis omitto. illud tamen quod de Regib. Hispan. legitur in Concil. Tolet. 6. c. 3. quod habitū fuit ex a. 686. non est silentio prætereundū, videlicet, vt cū sortiti fuerint Regni apicē, non ante conscendant regiam sedem, q̄ inter reliqua cōditionum sacramenta polliciti fuerint se non permissuros habitare in Regno suo eos, qui nō fuerint catholici. quod vtinam nunc vbique & in vsum reuocaretur, & inuolubiliter custodiretur.

QUESTIO XXXIIII.

An inquisitor cogere possit ad reuocandum statuta impediencia officium sancte Inquisit.

Ricesima quarta quæst. est: Vtrum Inquisitor possit procedere contra dominos temporales, seu eorum officiales condentes statuta, per quæ inquisitionis negotium, seu officium, directe vel indirecte impediatur, seu quomodolibet retardetur?

Respondemus, q̄ sic: vt patet in c. Statutū. de hæret. lib. 6. vbi dicitur sic: Statutū ciuitatis, castri, ville, vel alterius loci, per quod negocium inquisitionis hære. prauitatis directe vel indirecte (ne in eo libere procedi valeat) contigerit impediri, vel quolibet retardari, nullius existere firmitatis, ipsiusq; ciuitatis, vel loci dominum, potestatem, capitaneum, consules, vel rectores, per quem, vel quos eadem ciuitas, seu locus regitur, quocunq; nomine censentur, ad statutum huiusmodi loci diocesano, vel eius vicario, aut inquisitori, seu inquisitoribus labis præfatæ sine moræ dispendio exhibendum: & si tale inuentum fuerit, reuocandum omnino, vel saltem eatenus moderandum, quod per illud inquisitionis processus non impediantur, vel aliquatenus retardentur: per censuram Ecclesiast. decernimus compellendos.

COMMENT. LXXXIII.

Omnia impedimēta, quib. iurisdictioni inquisitionis poterat cohiberi, quominus libere in hæreticos possent aduertere, sustulerunt vbique summi Rom. Pontif. quia vero unum poterat esse, idque maximum, statuta, seu leges municipales cuiuslibet oppidi: ideo hæc deleri iubentur, cum directe, vel indirecte sacro huic officio opponuntur.

In eadem sententiā extat elegans rescriptum Alex. iv. quod incipit: Im placida relatio, quod vidimus authenticum in archiuo Bonon. inquisitionis, & retulimus in bullario litterarum Apost. in fine huius operis. idem canit Innocen. iv. ante Urbanum iv. rescripto incipiente: Ad extirpanda, §. ceterum teneatur. relato item in litteris Apost. pro officio sanctæ inquisitionis. idem quoque consiuerunt & alij Rom. Pontifices uno consensu, de quo agit et Carrer. in tract. de hære. nu. 93. vers. item potest tollere. Campegius apud Zanchinum, c. 31. vers. cessat præterea. circa finem. Repert. inquisit. & Locatus verbo statutum.

Quamuis autem rescriptum hoc, quo vtitur Eymericus, indicet statuti nomen sumi strictè, sine præse pro iure priuato cuiuslibet ciuitatis, vel oppidi, iuxta notata per Bartolum, & Doctores in l. omnes populi. ff. de iust. & iur. quasi hoc solum deleri debeat, si negotio fidei opponatur, non autem ius commune: nihilominus tamen id ipsum locum habet fauore fidei aduersus ius commune: quare si in iure communi reperiretur aliqua lex, per quam negotium inquisitionis impediretur directe, vel indirecte, eam etiam iubere possent inquisitores cessare.

Ad id nomen statuti quandoq; generale esse, et ius commune etiam completi. l. quamuis. C. de iuris, et facti igno. c. decessorum. 25. q. 2. & quod dico de statutis, & legibus delendis, cum fidei negotium impediunt, idem intellectum volo de consuetudinibus, quamuis esset vetus, & inmemorabilis, si enim per

Supra pag. 106.

Statuta, per que officium inquisitionis impeditur reuocari debet.

Præuilegium de delendis ita tutis negotio fidei oppositis, sæpius cōfirmatum.

Idem locum habet aduersus ius commune.

Item aduersus consuetudinem.

